

MESTRE DE CAPÇALERA

Escrits essencials d'educació

A càrrec de Toni Giménez i Fajardo

S.L. (SOCIETAT LIMITADA)

Límits versus permissivitat

Hi ha dues maneres, com a mínim, d'entendre els límits:

a) Com a fre, o sigui, no passar-se, no tolerar-ho tot. Cal regles, límits, fins i tot una manera d'adreçar-se i de parlar amb qui educa... de la pedagogia del "deixar fer" (*laissez faire*) a la pedagogia del "marcar". La manca de normes i de límits empeny els infants i adolescents a ser capritxosos i intractables.¹ Allò que no és reprimit de bon principi, creix més i més.² El filòsof Epicur ja parlava de posar límits, fins i tot al plaer; si no hi ha límit, no hi ha gaudi: el que res no costa, res no val. Xenòcrates, deixeble de Plató, deia que una persona assenyada és aquella que delimita la seva pròpia vida. Cal posar límits i saber dir que no, quan cal, però sense que l'ús del no "debiliti". Els límits fan referència a allò que no podem transgredir. Quins límits cal posar als infants? Com sempre, la resposta no permet fórmules magistrals, sinó atencions individuals. Hi ha infants, que pel seu tarannà personal, necessiten límits i infants que no. Els nens i nenes són els grans experts en llibertinatge, en posar a prova l'adult. Alexander S. Neill va haver de posar tres gran límits als infants després d'haver-los donat la màxima llibertat a la seva escola Summerhill, en què posà en exercici una experiència llibertària pura: que res no vagi en contra pròpia, que res no vagi en contra dels altres, que res no vagi en contra de la institució. Els límits els posem en referència als infants o en referència als adults? No facis, no toquis, no parlis, estigues quiet... són límits del dia a dia. Una de les mancances de l'educació actual és aquesta manca de límits, els/les mestres diuen que la mainada està desenfrenada. Però també és cert que la societat en general ho està. La mainada sempre és un reflex del món adult. Establir escales de valors és posar límits a l'acte humà. Els límits són referents en què agafar-se i l'ésser humà els necessita per conviure. Les societats anarquistes, per molt que ens atraguin els seus plantejaments, no han funcionat mai i, menys col·lectivament. No hem de permetre-ho tot, en especial el que va en contra de l'ésser humà, de la vida, del planeta perquè això és el que diferencia la nostra part racional de la nostra part animal. I la nostra part emocional ha de sotmetre la instintiva agressiva i de supervivència. Si la societat ha perdut els valors referencials d'una bona educació és, en gran part, per la permissivitat de l'educació. Cal que mares i pares posin límits als seus fills i filles. No es tracte de dir "no" a tot el que fan els infants, però sí a posar límits als seus desenfrenaments. Posar límits no només ajuda en el moment en què es posen, sinó que es prepara la mainada per al futur. Posem límits quan allò que fem no és correcte envers les altres persones. Cal diferenciar entre els límits, entesos com allò que no et permet fer una cosa perquè se't desconsidera i dels límits en tant que allò que no podem fer per no sobrepassar el límit entre respecte i no respecte. L'educació de qualsevol ésser humà és sempre continuada, no acaba mai. A nivell pedagògic, sorgeix l'antinòmia entre la pedagogia del *laissez-faire*, del deixar fer, i la pedagogia de limitar. Si es porta massa lluny un enfocament educatiu de "laissez-faire" ens podem trobar amb una població de naufragats.³ Si es porta massa lluny la pedagogia de limitar

condemnem l'ésser humà a no poder desplegar la seva irrepetible i única riquesa personal.

b) Com a limitació personal, o sigui, dir, d'entrada, que no podem fer alguna cosa (o que ho diguin els altres que no la podem fer). Tothom té els seus límits encara que no conegui les seves limitacions.⁴ Tots som tan disminuïts com acceptem ser-ho,⁵ el nostre límit físic, intel·lectual, psicològic, sensorial... ens porta, simplement, a aprendre què és el que no podem fer i fer de tot cor allò que si podem fer. No donar mai res per perdut; lluitar fins el final. Si algú diu que un infant no pot fer una cosa, cal lluitar la resta de les nostres vides per demostrar que s'equivoca. Els límits no existeixen, els posem, i ho fem tant nosaltres com (encara més) els altres. Sovint ens sentim impotents davant aspectes diversos que ens planteja la vida i és que cal acceptar que som limitats. No podem controlar el món i quedem com atrapats amb allò que ens succeeix convertint-ho en un maldecap constant. El nostre enteniment s'ofusca i som incapaços d'afrontar els desafiaments. Podem entendre la vida com l'oportunitat per superar les nostres limitacions. Cada persona té el seu propi ritme de vida, els seus interessos, les seves il·lusions, la seva manera particular d'atansar-se al món i comprendre'l. Cal deixar cada persona al seu aire, que flueixi, que senti, pensi i actuï. La vida com a cursa de profunditat més que de velocitat.

Març 2022.

¹ Gregorio Luri, *L'escola contra el món*. Barcelona: La Campana, 2008: 46.

² Gregorio Luri, *L'escola contra el món*. Barcelona: La Campana, 2008: 53.

³ Howard Gardner, *La mente no escolarizada*. Barcelona: Paidós, 1993: 197.

⁴ Josep Maria Espinàs, *El meu ofici*, Barcelona: La Campana, 2008: 25.

⁵ Segons Roger Crawford, a qui li faltaven dues mans i una cama, que tenia ortopèdiques.